

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«САНАЦІЯ ТА РЕСТРУКТУРІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА»

Галузь знань	07 – Управління та адміністрування	Освітній рівень	Другий (магістерський)
Шифр і назва спеціальності	076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Семестр	1
Назва освітньої програми	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Тип дисципліни	вибіркова
Факультет	Економіки та менеджменту	Кафедра	Фінанси, банківська справа та підприємництво

Обсяг:

За видами занять:

Кредитів ECTS	Годин	Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка	Вид контролю
4	120	30	-	15	-	75	Диф. залік

ВИКЛАДАЧ

Елецких Світлана Яківна, svetlana.eleckyh@gmail.com

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Фінанси, банківська справа та підприємництво». Досвід роботи більше 24 років. Автор понад 136 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Методика та організація наукових досліджень», «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу», «Бізнес-діагностика та управління бізнес-діяльністю», «Санация та реструктуризація підприємства», «Контролінг в системі управління підприємством»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Дисципліна спрямована на вивчення теоретичних питань, методичних положень, практичних заходів і прийомів, пов'язаних з відновленням платоспроможності підприємств, які перебувають у кризовому фінансовому стані, а також вивчення фінансових аспектів процедур, пов'язаних з банкрутством і ліквідацією підприємств
Мета та цілі	Метою викладання дисципліни є формування у студентів сукупності знань, вмінь та навичок, необхідних для управління процесами підготовки та здійснення фінансового оздоровлення неплатоспроможного підприємства або його ліквідації у зв'язку з банкрутством, з'ясування сутності фінансової санації та банкрутства, її економічного змісту та порядку проведення; набуття навичок планування фінансової санації; засвоєння процедур проведення санаційного аудиту; визначення джерел фінансування санаційних заходів; засвоєння методів проведення реструктуризації та реорганізації підприємств у процесі санації та банкрутства.

Формат	Лекції (очний, заочний формат), практичні заняття (очний, заочний формат), консультації (очний, заочний формат), підсумковий контроль –екзамен (очний, заочний формат)
Пререквізити	Загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (Фінанси, Фінанси підприємств, Страхування, Фінансовий аналіз, Бізнес-аналітика та управління бізнес-діяльністю, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва та ін.)
Пореквізити	Знання з дисципліни «Санація та реструктуризація підприємства» у разі її вибору, можуть бути використані під час написання магістерської роботи за умов відповідності до її теми

Компетенції відповідно до освітньо-професійної програми

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)	Спеціальні (фахові) компетентності (СК)
<p>ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p>	<p>СК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.</p> <p>СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності</p> <p>СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.</p> <p>СК 6. Здатність до проведення бізнес-діагностики та фінансового управління бізнес-діяльністю, а також розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності й розвитку бізнес-структур.</p> <p>СК 7. Здатність застосовувати універсальні неспеціалізовані, надпрофесійні навички успішної участі у робочому процесі при виконанні професійних завдань в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності.</p>

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 2.** Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.
- ПРН 4.** Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.
- ПРН 5.** Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
- ПРН 6.** Вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність.
- ПРН 7.** Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
- ПРН 8.** Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень
- ПРН 9.** Впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.
- ПРН 13.** Вміти при виконанні завдань в професійній сфері застосувати універсальні надпрофесійні навички успішної участі у робочому процесі, зокрема командному, а також успішно соціалізуватися.

Вимоги викладача, політика курсу	Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, згідно розкладу, не спізнюватись, а також самостійну роботу. Здобувач зобов'язаний працювати з навчальною та додатковою літературою, з інформацією на електронних носіях і в Інтернет-ресурсах. За умов пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття за наявності допуску викладача. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Самостійна робота включає
---	---

в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Лекція 1	Основи фінансової санації підприємств	Практичне заняття 1	Економічна сутність санації. Економічна сутність і наслідки банкрутства підприємства. Цілі та завдання фінансової санації. Види санації: досудова та за ухвалою господарського суду. та контроль виконання запланованих заходів. Організація управління санацією та ліквідацією підприємства. Проведення санації підприємства-боржника його керівником	Самостійна робота	Передумови та ініціатори проведення фінансової санації. Порядок проведення санації підприємства. Класична модель фінансової санації, схема її проведення: виявлення фінансової кризи, аналіз причин виникнення кризової ситуації, рішення про розробку санаційної концепції, визначення цілей санації, формування стратегії санації, розробка програми, проекту та плану санації, реалізація, координація. Досвід застосування механізму банкрутства в Україні.
Лекція 2	Санаційний контролінг	Практичне заняття 2	Сутність та основні завдання фінансового контролінгу. Характеристика методів контролінгу. .Опитування (анкетування). Факторний аналіз відхилень. Софт-аналіз (аналіз сильних і слабких сторін підприємства). Портфельний аналіз. Вартісний аналіз. Аналіз точки беззбитковості.		Використання балансових (агрегатних) моделей для оцінки кризового стану. Статистичні моделі (Альтмана, Спрінгейта), експертні методи та рейтингові системи оцінки кризового стану та прогнозування банкрутства.
Лекція 3	Санаційний аудит	Практичне заняття 3	Аудит фінансової сфери підприємства. Оцінювання динаміки та структури валюти балансу. Аудит власного капіталу. Оцінка ліквідності активів підприємства та його платоспроможності. Аудит позичкового капіталу та кредиторської заборгованості.		Особливості плану досудової санації та плану санації, який складається під час провадження у справі про банкрутство. Управління і контроль за виконанням плану санації.
Лекція 4	Санація балансу	Практичне заняття 4	Власний капітал, його функції та складові. Збитки підприємства та джерела їх покриття. Економічний зміст санації балансу та призначення санаційного прибутку. .Цілі та методи зменшення статутного фонду підприємств. Деномінація та конверсія акцій Санація викупом акцій (придбання часток) у власників.		Аудит плану санації, перевірка відповідності фактичного стану виробничо-господарської діяльності підприємства даними, які наведені в плані санації, експертиза запланованих санаційних заходів щодо реальності їх здійснення та впливу на поліпшення фінансового стану підприємства; перевірка правильності розрахунків потреби в капіталі, необхідному для проведення санації, оцінювання реальності мобілізації запланованих джерел фінансових ресурсів

Лекція 5	Фінансові джерела санації підприємства	Практичне заняття 5	Збільшення вхідних і зменшення вихідних грошових потоків як джерела відновлення платоспроможності підприємства. Основні внутрішні резерви збільшення грошових надходжень: збільшення виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) та інших операційних доходів, реструктуризація активів. Санаційні заходи, спрямовані на збільшення виручки від реалізації	Сучасні методи і технології управління підприємством у мобілізації внутрішніх джерел фінансової санації. Контролінг як спеціальна, саморегульована система методів та інструментів, спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства (включає в себе інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль, внутрішній консалтинг).
Лекція 6	Санаційна реструктуризація підприємства	Практичне заняття 6	Сутність, форми, види та передумови реструктуризації підприємств. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємств (злиття, приєднання, поглинання). Реорганізація підприємств, спрямована на їх розукрупнення (поділ, виділення). Перетворення. Передавальний та розподільний баланси.	Форми участі кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємства-боржника: реструктуризація заборгованості; зменшення або списання заборгованості; надання санаційних кредитів. Способи реструктуризації заборгованості. Форми участі персоналу у фінансуванні санації.
Лекція 7	Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	Практичне заняття 7	Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств. Порядок порушення справи про банкрутство. Підготовче засідання господарського суду. Процедура розпорядження майном боржника. Функції та повноваження розпорядника майна. Попереднє засідання господарського суду. Проведення зборів кредиторів і утворення комітету кредиторів. Санація боржника на ухвалу господарського суду. Винесення ухвали про проведення санації боржника.	Реорганізація юридичної особи як один із засобів реструктуризації підприємства. Види реорганізації юридичної особи — злиття, приєднання, поділ, відокремлення, перетворення. Складання передавального та розподільного балансу під час реорганізації. Передумови реорганізації підприємства.
Лекція 8	Особливості санації та банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності	Практичне заняття 8	Особливості банкрутства сільськогосподарських підприємств. Особливості банкрутства страховиків. Особливості банкрутства професійних учасників ринку цінних паперів. Особливості банкрутства суб'єкта підприємницької діяльності — громадянина. Особливості банкрутства селянського (фермерського) господарства. Особливості банкрутства боржника, що ліквідується власником. Особливості банкрутства відсутнього боржника. Особливості провадження санації боржника його керівником. Особливості санації, банкрутства та ліквідації комерційних банків.	Процедура ліквідації підприємства в разі визнання його банкрутом. Повноваження ліквідатора. Ліквідаційна маса; майнові активи, які включаються до її складу. Продаж майна банкрута, розподіл одержаних коштів. Черговість задоволення вимог кредиторів. Складання та затвердження ліквідаційного балансу. Особливості банкрутства містоутворюючих, особливо небезпечних і сільськогосподарських підприємств, банкрутство страховиків і професійних учасників ринку цінних паперів.

Лекція 9

Фінансування санації підприємств

Практичне заняття 9

Форми фінансової санації. Визначення потреби в капіталі. Зміст та види потреби в капіталі. Потреба в капіталі для проведення санації підприємства. Визначення потреби в інвестиційному капіталі. Визначення потреби в оборотному капіталі. Забезпечення фінансової рівноваги на підприємстві.

Правила фінансування: золоте правило фінансування. золоте правило балансу; правило вертикальної структури капіталу. Ефект фінансового леввериджу

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційні і практичні заняття укомплектовано наступним обладнанням:

Мультимедійний проектор VE303G NEC, Ноутбук SAMSUNG 540U (NP540U3C), Ноутбук ASUS 420M (RX46U3C), БФП Canon i-SENSYS MF4410, Колонки incredible sound R 215, системний блок Intel Atom D525, монітор lg e1940s monitor,

Проекційний екран, ОС Windows 7, пакет офісних програм Microsoft office 2016, вільний доступ до Wi-Fi,

Система дистанційного навчання і контролю Moodle – <http://www.dgma.donetsk.ua/tsdzo-golovna.html>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна

1. Іванюта С. М. Антикризове управління: Навч. посіб. — К.: ЦУЛ, 2007. — 288 с.
2. Бланк А. И. Основы финансового менеджмента: В 2 т. — К., 1999.
3. Валдайцев С. В. Оценка бизнеса и управление стоимостью предприятия: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 720 с.
4. Грідчина М. В. Корпоративні фінанси. Навч. посіб. — К.: МАУП, 2002. — 232 с.
5. Грідчина М. В. Управління фінансами акціонерних товариств. — Навч. посіб. — К.: А. С. К., 2005. — 384 с.
6. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2000. — 152 с.
7. Колісник М. К., Ільчук П. Г., Віблій П. І. Фінансова санація і антикризове управління підприємством: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2007. — 272 с.
8. Кондрашихін А. Б., Пена Т. В., Федорова В. О. Фінансова санація і банкрутство підприємства: Навч. посіб. — К.: ЦУЛ, 2007. — 208 с.
9. Копилюк О. І., Штангрет А. М. Фінансова санація та банкрутство підприємства: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 168 с.
10. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: Монографія. — К.: Вид-во КНТЕУ, 2001. — 589 с.
11. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посіб.. — К.: Вид-во КНЕУ, 2000. — 412 с.

Додаткова

1. Брігхем Е. Основы финансового менеджмента: Пер. з англ. — К.: Молодь, 1997. — 1000 с.
2. Головін М. М. Досудова санація підприємств як альтернативний шлях роздержавлення // Про приватизацію: Держ. інформ. бюл. — 2001. — № 11. — С. 44–48.
3. Грідчина М. В. Финансовый менеджмент: Курс лекций. — 2-е изд., доп. и перераб. — К.: МАУП, 2002. — 158 с.
4. Дайле А. Практика контроллинга: Пер. с нем. / Под ред. М. Л. Лукашевича, Е. Н. Тихоненковой. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 336 с.
5. Мендрул О. Г. Вартість підприємств: база оцінки // Про приватизацію: Держ. інформ. бюл. — 2002. — № 3. — С. 44–48.
6. Мендрул О. Г. Методологічні особливості оцінки вартості підприємств в умовах економічної трансформації // Про приватизацію: Держ. інформ. бюл. — 2002. — № 9. — С. 56–59.
7. Хелферт Э. Техника финансового анализа: Пер. с англ. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. — 663 с.

Web-ресурси

1. <http://www.e-xecutive.ru/>
2. <http://elibrary.ru/defaultx.asp>
3. <http://e-educ.ru/tsisa3.html>
4. <http://managment-study.ru/predpriyatie-kak-sistema.html>
5. <http://www.inventech.ru>

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

Фінансова криза на підприємстві: фази, види та фактори виникнення. Економічна сутність санації підприємств. Випадки, в яких приймається рішення про проведення санації. Поняття та порядок проведення досудової санації. Класична модель фінансової санації. Антикризовий фінансовий менеджмент. Сутність та основні завдання фінансового контролінгу. Характеристика методів контролінгу. Опитування (анкетування). Факторний аналіз відхилень. Софт-аналіз (аналіз сильних і слабких сторін підприємства). Портфельний аналіз. Вартісний аналіз. Аналіз точки беззбитковості. ABC (XYZ)-аналіз. Бенчмаркінг. Система раннього попередження та реагування. Методи прогнозування банкрутства. Методи прогнозування банкрутства. Моделі прогнозування банкрутства. Зміст та розробка плану санації. Сутність, мета та характерні риси санаційного аудиту. Санаційна спроможність. Методи та програма санаційного аудиту. Порядок проведення санаційного аудиту. Дослідження наявної санаційної концепції. Оцінювання динаміки та структури валюти балансу. Аудит власного капіталу. Оцінка ліквідності активів підприємства та його платоспроможності. Аудит позичкового капіталу та кредиторської заборгованості. Аудит дебіторської заборгованості. Аудит реальних та фінансових інвестицій (вкладень). Аналіз Cash-flow. Складання та зміст акту аудиторської перевірки. Економічний зміст санації балансу та призначення санаційного прибутку. Цілі та методи зменшення статутного фонду підприємств. Внутрішні фінансові джерела санації підприємств. Поняття та класифікація внутрішніх джерел фінансової стабілізації. Збільшення вхідних грошових потоків. Збільшення виручки від реалізації. Реструктуризація активів. Зменшення вихідних грошових потоків. Зниження собівартості продукції. Зовнішні фінансові джерела санації підприємств. Фінансування санації за рахунок акціонерного (пайового) капіталу. Методи та джерела збільшення статутного фонду. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Форми реструктуризації заборгованості. Трансформація боргу у власність. Пролонгація та списання заборгованості. Санаційні кредити. Фінансова участь персоналу в санації підприємства.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності студента	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів
	90-100	A	відмінно	
	81-89	B	добре	
	75-80	C		
	65-74	D	задовільно	
	55-64	E		
	30-54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:
 для денної форми навчання:

- Поточний контроль (написання модульних контрольних робіт, усне опитування, виконання індивідуального завдання, самостійна робота): 50 % семестрової оцінки;
- Підсумковий контроль: 50% семестрової оцінки

для заочної форми навчання:

- підсумкова тестова контрольна робота: 40 % семестрової оцінки;
- підсумковий екзамен: 60 % семестрової оцінки.

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ

Здобувач повинен дотримуватися «Стандарту академічної доброчесності Донбаської державної машинобудівної академії»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність, дотримуватися корпоративної культури, академічній доброчесності та етики академічних відносин, запобігати академічного плагіату. Дотримуватися вимог Інструкції про забезпечення належних протиепідемічних заходів. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту звертатись до завідувача кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва.

Силабус за змістом відповідає робочій програмі навчальної дисципліни